

Европейски икономически и социален комитет

ЕСО/321
Данък върху
финансовите сделки

Брюксел, 29 март 2012 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Предложение за директива на Съвета относно обща система на данък върху
финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО“**
COM(2011) 594 final

Докладчик: г-н Palmieri

На 19 октомври 2011 г. Съветът реши, в съответствие с член 113 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО“
COM(2011) 594 final.

Специализирана секция „Икономически и паричен съюз, икономическо и социално сближаване“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 7 март 2012 г.

На 479-ата си пленарна сесия, проведена на 28 и 29 март 2012 г. (заседание от 29 март), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 164 гласа „за“, 73 гласа „против“ и 12 гласа „въздържал се“.

*

* * *

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК), в унисон с позицията, изразена от Европейския парламент¹, приветства предложението на Европейската комисия за въвеждане на данък върху финансовите сделки (ДФС), което съответства изцяло на вече изразените от Комитета позиции в предходни становища².

1.2 Още в предходното си становище³ ЕИСК изтъкна значението на това да се гарантира отново финансовата автономия на Европейския съюз (ЕС), както беше първоначално установено в член 201 от Римския договор. Именно в този контекст ДФС би представлявал, според ЕИСК, един от основните елементи на новата система от собствени ресурси на Съюза – инструмент, който може да осигури необходимата финансова самостоятелност на многогодишната финансова рамка 2014-2020 г.

¹ Европейският парламент „подкрепя въвеждането на данък върху финансовите сделки, който би подобрил функционирането на пазара, като намали спекулациите и помогне за финансирането на глобалните обществени блага и за намаляването на публичните дефицити“.

Резолюция на Европейския парламент относно новаторското финансиране на световно и европейско равнище. 2010/2105 (INI) – текст, приет на 8 март 2011 г.

² Становище по собствена инициатива относно „Данък върху финансовите трансакции“, прието на 15.7.2010 г. ([ОБ С 44/14, 11.2.2011 г., стр. 81](#)).

Становище относно съобщението „Данъчно облагане на финансовия сектор“ (COM(2010) 549 final), прието на 15.6.2011 г. ([ОБ С 248/11, 25.8.2011 г., стр. 64](#)).

³ Становище относно съобщението „Преглед на бюджета на ЕС“ ([ОБ С 248/13, 25.8.2011 г., стр. 75](#)).

- 1.3 ЕИСК изтъква необходимостта да се постигне световно прилагане на ДФС. Въпреки това, както вече беше подчертано в становището от 15.7.2010 г. (вж. бележка под линия № 2), смята, че най-добрият начин за постигане на този резултат може да бъде въвеждането на ДФС в Европейския съюз (ЕС). В унисон с позицията на комисар Algirdas Šemeta и на Европейския парламент, ЕИСК смята, че както и при много други политики с глобален характер (например политиката във връзка с изменението на климата), ЕС може и трябва да има авторитетната роля на лидер в тази сфера⁴. Въпреки това ЕИСК счита, че трябва да се положат максимални усилия за въвеждането на данъка на световно равнище.
- 1.3.1 ЕИСК смята, че в тази насока следва да се разглежда и писмото, изпратено от министрите на финансите на девет държави – членки на ЕС (Германия, Франция, Италия, Австрия, Белгия, Финландия, Гърция, Португалия, Испания), до датското председателство на ЕС – писмо, в което се приветства решението на председателството да ускори анализа и преговорите за прилагането на ДФС.
- 1.4 За ЕИСК въвеждането на ДФС се вписва в един по-широк процес – предприет от Комисията – на преразглеждане на основните директиви за пазарите на финансови инструменти (COM(2011) 656 final; COM(2011) 652 final), с цел да се гарантира повече прозрачност, ефективност и ефикасност на тези пазари. Освен това, както вече беше изтъкнато в предходно становище, ЕИСК счита, че стабилността и ефективността на финансовия сектор, а оттам и ограничаването на поемането на прекомерни рискове, както и създаването на подходящи инициативи за институциите във финансовия сектор, следва да бъдат осигурени чрез подходящо регулиране и надзор.
- 1.5 ЕИСК смята, че за да се неутрализира или поне да се сведе до минимум рискът от делокализация на финансовите дейности, е необходимо принципът на установяване (или на териториалност), предложен от Комисията, да се обвърже с принципа за място на емитиране (*issuance principle*), за който се застъпва Европейският парламент. Въз основа на последния принцип данъкът (под формата на гербов налог – *stamp duty*) се прилага за сделки, които се отнасят за всички финансови инструменти, емитирани от юридически лица, регистрирани в ЕС, като неизплащането на данъка води до неприложимост на договорите за покупка или продажба⁵.
- 1.6 ЕИСК смята, че прилагането на ДФС ще позволи да се осигури по-справедлив принос на финансовия сектор към публичния бюджет на Европейския съюз и към националните бюджети на държавите членки.

⁴ Algirdas Šemeta, 17.2.2012 г., *EU tax coordination and the financial sector* („Данъчна координация в ЕС и финансовия сектор“). Реч на европейския комисар по данъчно облагане и митнически съюз, одит и борба с измамите. Speech/12/109, Лондон.

Европейски парламент, Резолюция относно новаторското финансиране на световно и европейско равнище (P7_TA-PROV(2011)0080).

⁵ Европейски парламент, Проектодоклад относно предложението за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО. Докладчик: г-жа Anni Podimata (10.2.2012 г.).

- 1.7 ЕИСК одобрява факта, че с въвеждането на ДФС е възможно да се промени приходната система на финансовите оператори, като се намалят високочестотните и нисколатентни финансови операции (*high frequency and low latency trading*). Това са операции със силно спекулативен характер, източници на нестабилност на финансовите пазари и изцяло отделени от нормалното функциониране на реалната икономика. Следователно посредством ДФС ще стане възможно стабилизирането на финансовите пазари, като ще нарасне привлекателността на средносрочно и дългосрочно вложените финансови средства, които могат да бъдат насочени към системата на предприятията.
- 1.7.1 ЕИСК смята, че произтичащата от въвеждането на ДФС по-ниска скорост на високо спекулативните сделки ще бъде важен стабилизатор на колебанията в стойностите на финансовите пазари, което ще позволи на предприятията от реалната икономика да разполагат с по-стабилни финансови сценарии за своите инвестиции⁶.
- 1.8 Според ЕИСК една от най-важните последици от въвеждането на ДФС би могла да бъде подобряването на състоянието на държавните дългове. Кризите с държавните ценни книжа се изострят в периоди на силна финансова нестабилност. Увеличението на данъчните приходи в резултат на въвеждането на ДФС ще допринесе за подобряване на фискалната стабилизация, като ще възпрепятства необходимостта от допълнително задлъжняване. Това въздействие ще бъде пряко, за насочените към държавите членки ресурси, и непряко за ресурсите, насочени към бюджета на ЕС, които заместват вноските на държавите членки.
- 1.9 ЕИСК осъзнава, че въвеждането на ДФС би допринесло за фискалната хармонизация и по този начин би гарантирало правилното функциониране на вътрешния пазар, като позволи предотвратяването на нарушения в сфера, в която понастоящем поне десет от държавите – членки на ЕС, са въвели различни форми на ДФС.
- 1.10 ЕИСК подчертава необходимостта от внимателно управление на отрицателните макро- и микроикономически последици, произтичащи от законодателното прилагане на ДФС, като се неутрализират или поне се намалят свързаните с него рискове и съответните разходи. Поради тази причина ЕИСК смята, че за да бъдат компенсирани най-съществените отрицателни последици, които прилагането на ДФС би могло да донесе за реалната икономика, би било необходимо да се прецени въвеждането на подходящи компенсаторни механизми.

6

Schulmeister, S., 2011 г., *Implementation of a General Financial Transaction Tax* („Прилагане на общ данък върху финансовите сделки“). Австрийски институт за икономически изследвания, по поръчка на Федералната камара на труда.

Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012 г., *Financial Transaction Taxes* („Данъци върху финансовите сделки“), <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201202/20120208ATT37596/20120208ATT37596EN.pdf>.

- 1.10.1 ЕИСК смята, че мониторингът и последващото оценяване на последиците, свързани с прилагането на ДФС – чрез доклад до Европейския парламент и до Съвета – трябва да бъдат предвидени на годишна основа, а не след изтичане на третата година от въвеждането на ДФС⁷.
- 1.11 ЕИСК смята, че въздействието от въвеждането на ДФС трябва да бъде оценено, като се интегрират последиците от намаляването на БВП в дългосрочен план (съгласно изчисленията в оценката на въздействието на Комисията) и общото въздействие по отношение на приноса: i) за по-доброто функциониране на финансовите пазари в резултат на тяхното по-голямо стабилизиране; ii) за пренасочването на инвестициите към реалната икономика; iii) за политиките за регулиране, които могат да подобрят ефективността, ефикасността и прозрачността на европейските финансови пазари; iv) за фискалната консолидация на държавите членки, произтичаща от по-голямата наличност на ресурси; v) за спестяванията и инвестициите на домакинствата. Това е комплекс от последици, който – според неотдашните оценки – би довел дори до нарастване на БВП в дългосрочен план в размер на 0,25%⁸.
- 1.12 ЕИСК изразява резерви относно оценката на въздействието от прилагането на ДФС, която съпровожда предложението на Комисията, като смята, че в действителност в нея не се разглеждат редица последици (някои от които са изброени в настоящото становище) с риск да бъде отслабена общата оценка за самото предложение. По тази причина ЕИСК приканва Комисията да извърши в кратък срок допълнителна, по-задълбочена оценка.
- 1.13 ЕИСК одобрява избора на Комисията да предложи ДФС вместо данък върху финансовите дейности (ДФД) – въпреки че с последния дистрибутивните аспекти биха могли да бъдат уредени по-добре (поради по-добрата връзка с приходите от финансовите дейности), той носи все пак по-големи рискове да бъде прехвърлен върху потребителите и предприятията, с по-слабо въздействие върху стабилизирането на финансовите пазари.
- 1.14 ЕИСК смята, че е подходящо да се припомни, че от есента на 2010 г. делът на интервюираните от Евробарометър европейски граждани, които одобряват въвеждането на ДФС, не спада под прага от 60%. През есента на 2010 г. той беше 61%, през пролетта на 2011 г. – 65%, а през есента на 2011 г. – 64%⁹. По тази причина въвеждането на ДФС може да представлява първа важна стъпка, която да позволи на финансовия сектор да си върне необходимото доверие сред европейските граждани.

⁷ Така, както се отбелязва в оценката на въздействието на Комисията (SEC(2011) 1103 final).

⁸ Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012 г., цитирани по-горе.

⁹ Европейска комисия, 2011 г., Евробарометър 76 – *Public opinion in the European Union - First Results* („Общественото мнение в Европейския съюз – първоначални резултати“). Полево проучване: ноември 2011 г. Публикувано: декември 2011 г.

- 1.15 В изпълнение на своята роля на консултативен орган на Комисията, Европейския парламент и Съвета, ЕИСК поема ангажимента да извършва постоянно наблюдение на процеса, чрез който предложението на Комисията за въвеждане на ДФС ще бъде трансформирано в законодателство.
2. **Предложението на Комисията за директива на Съвета за създаване на обща система на данък върху финансовите сделки**
- 2.1 Още от 2009 г. на срещите на Г-20 (Питсбърг, Торонто, Кан) Европейската комисия изтъква необходимостта от въвеждането на световно равнище на данък върху финансовите сделки. В този контекст на 7 октомври 2010 г. Комисията публикува съобщение, в което се разглежда данъчното облагане на финансовия сектор (СОМ(2010) 549 final).
- 2.2 Сега Комисията отново прави предложение за данъчно облагане на финансовите сделки (ДФС) в една по-систематизирана рамка. Възщност предложението се вписва в представената от Комисията нова многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2014-2020 г., като намерението е да се осигури по-голяма финансова автономия на многогодишния бюджет на Европейския съюз посредством една по-устойчива и по-подходяща система от собствени ресурси¹⁰.
- 2.3 Прилагането на данъка се отнася до финансовите сделки, които се осъществяват от финансови институции, с изключение на: сделките с граждани и предприятия (сключване на застрахователни договори, ипотечно кредитиране, потребителски кредити или платежни услуги), търговията на първичните пазари (без емитирането и обратното изкупуване на акции или дялове в предприятия за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа – ПКИПЦК и в алтернативни инвестиционни фондове – АИФ) и спот валутните сделки (но не дериватите върху валутите).
- 2.4 Субектите, които заплащат ДФС, са финансовите институции, участващи във финансова сделка „както за своя сметка, така и за сметка на други лица, или действащи от името на страна по сделката“. Изключение се прави за финансовите операции с Европейската централна банка (ЕЦБ) и с националните централни банки. Централните контрагенти (ЦК), централните депозитари на ценни книжа (ЦДЦК) и международните централни депозитари на ценни книжа (МЦДЦК), както и европейският инструмент за финансова стабилност, „не се считат за финансови институции, доколкото изпълняват функции, които не се считат за търговска дейност сами по себе си“.

10 Предложение за регламент на Съвета за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2014-2020 (СОМ(2011) 398 final), което представлява нормативното транспониране на съобщението на Комисията „Бюджет за стратегията „Европа 2020“ от 29 юни 2011 г. (СОМ(2011) 500 final).

2.5 За да се намали рискът от делокализация, какъвто очевидно ще има, се прилага принципът на установяване (или на териториалност), според който не е важно мястото на сключване на сделката, а държавата членка на установяване на участващите финансови субекти. Сделката подлежи на облагане с данък, ако поне една от участващите в нея финансови институции е установена в ЕС.

2.5.1 Според член 3 от директивата дадена финансова институция се счита за установена на територията на държава членка, когато е изпълнено поне едно от следните условия:

- получила е разрешение от органите на въпросната държава членка да действа като такава – по отношение на сделките, включени в посоченото разрешение;
- седалището се намира във въпросната държава членка;
- постоянният адрес или обичайно местопребиваване се намира във въпросната държава членка;
- има клон в рамките на въпросната държава членка – по отношение на сделките, осъществявани от този клон;
- действа или за своя сметка, или за сметка на друго лице, или от името на страна по финансова сделка с друга финансова институция, установена във въпросната държава членка, или със страна, установена на територията на същата държава членка, която не е финансова институция¹¹.

2.6 ДФС става изискуем в момента на сключване на финансовата сделка. Като се има предвид разнообразният характер на сделките, се предвиждат две различни данъчни основи. Първата се отнася за сделки, различни от свързаните със споразумения за деривати, при които облагаемата сума съответства на възнаграждението, което едната страна плаща или трябва да плати на трета страна. Ако размерът на възнаграждението е по-нисък от пазарната цена или не е предвиден, облагаемата сума ще бъде изчислена въз основа на пазарната цена. Втората засяга случая на финансовите сделки, свързани със споразумения за деривати, при които облагаемата сума ще съвпадне с известния размер на споразумението за дериват в момента на сключване на сделката.

2.6.1 Минималните ставки, които държавите членки трябва да прилагат върху облагаемата сума, са:

- i) 0,1 % за финансови сделки, различни от свързаните със споразумения за деривати;
- ii) 0,01 % за финансови сделки, свързани със споразумения за деривати.

За всяка категория сделки държавите членки могат да прилагат само една ставка. Все пак те са свободни да прилагат по-високи от установените минимални ставки.

¹¹

В случай че е изпълнено повече от едно условие, при определяне на държавата на установяване се взема предвид първото изпълнено условие в посочения ред на изброяване.

- 2.7 Отговорност за плащането на данъка носи всяка финансова институция, която е включена в сделката като участник, за сметка на други субекти, от името на участник в сделката или в случая, когато същата е извършена от нейно име. Другите участващи страни по сделката носят съвместно солидарна отговорност при определени условия. Въпреки това държавите членки могат сами да определят други допълнителни лица, носещи отговорност, както и задълженията за регистрация, отчитане, докладване и други задължения, които гарантират действителното плащане на данъка.
- 2.8 В случай че сделката се извършва по електронен път, данъкът трябва да се плати в момента, в който стане изискуем, в останалите случаи е предвиден максимален срок от три работни дни.
- 2.9 Държавите членки имат задължението да приемат превантивни мерки за рисковете от отклоняване от данъчно облагане и данъчни злоупотреби. В тази сфера Комисията може да предложи делегирани актове, като преди това се консултира със Съвета.
- 2.10 Въвеждането на ДФС предполага да се премахнат и да не се въвеждат други евентуални данъци върху финансовите сделки в отделните държави членки.
- 2.11 В контекста на предложението на Комисията възприемането на общ минимален налог, чието влизане в сила е предвидено за 1 януари 2014 г., би позволило да се хармонизират вече предприетите от държавите членки инициативи относно ДФС, гарантирайки правилното функциониране на единния пазар.
- 2.12 Изборът за приемане на данък върху финансовите сделки беше направен след оценка на въздействието, в която беше разгледано като евентуално алтернативно решение и въвеждането на данък върху финансовите дейности (ДФД), заключавайки обаче, че е за предпочитане прилагането на ДФС. Въз основа на тази оценка на въздействието беше изчислено, че годишните приходи от ДФС ще бъдат 57 милиарда евро (37 милиарда би трябвало да влезнат в бюджета на ЕС, а останалите 20 милиарда – в бюджетите на отделните държави членки)¹².
- 2.13 Предвижда се Комисията периодично да изпраща на Съвета доклад относно прилагането на директивата с евентуални предложения за изменение. Първият доклад е предвиден за 31 декември 2016 г., а следващите – на всеки пет години.

12

Европейска комисия, Брюксел, 28 септември 2011 г., SEC(2011) 1103 final, Работен документ на службите на Комисията – Обобщение на оценката на въздействието, която придружава документа „Предложение за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО“.

3. Общи бележки

- 3.1 Посредством настоящото становище ЕИСК възнамерява да предостави оценка на предложението на Комисията за приемане на директива на Съвета за създаване на обща система за данъчно облагане на финансовите сделки (COM(2011) 594 final¹³).
- 3.2 Настоящото становище се вписва в рамките на вече очертаните идеи в становището по собствена инициатива от 15 юли 2010 г. относно въвеждането на данък върху финансовите трансакции и в становището от 15 юни 2011 г. относно съобщението за данъчното облагане на финансовия сектор (COM(2010) 549 final) – вж. бележка под линия № 2.
- 3.3 Въз основа на предложението за ДФС се признава, че финансовите пазари, в резултат на развитието на информационните и комуникационните технологии, демонстрираха през последните двадесет години експоненциален растеж на обема на финансовите сделки и на променливостта на съответните цени с дестабилизиращи последици за световната икономика¹⁴.
- 3.3.1 От „инструменти“ за намиране на финансови ресурси за реалната икономика финансовите пазари постепенно се превърнаха в ключова „цел“, на практика „подкопавайки“ реалната икономика. На фона на тази ситуация ЕИСК смята, че е целесъобразно финансовите пазари да са обект на механизми, които могат да осигурят ефективност посредством тяхното регламентиране и ефикасност посредством прозрачността, като освен това гарантират, че тези пазари допринасят равностойно с други производствени фактори за формирането на бюджета на Съюза и бюджетите на държавите членки¹⁵.

13 *Предложение за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО (COM(2011) 594 final).*

14 Валутните сделки са поне 70 пъти повече спрямо търговията със стоки и услуги на световно равнище. През 2006 г. сделките на пазарите за деривати в Европа бяха 84 пъти по-големи от БВП, а сделките на спот пазарите (покупко-продажба на валута или финансови стойности с непосредствено установени договори на място) бяха само 12 пъти по-големи от номиналния БВП на ЕС.

Schulmeister, S., Schratzenstaller, M., Picek, O, 2008 г., *A General Financial Transaction Tax – Motives, Revenues, Feasibility and Effects* („Общ данък върху финансовите сделки – Мотиви, приходи, възможности и последици“); Австрийски институт за икономически изследвания, проучване по поръчка на Социално-икономически форум Австрия, съфинансирано от Федералното министерство на финансите и Федералното министерство на икономиката и труда, март 2008 г.

15 Haug, J., Lamassoure, A., Verhofstadt, G., Gros, D., De Grauwe, P., Ricard-Nihoul, G., Rubio, E., 2011 г., *Europe for Growth – For a Radical Change in Financing the EU* („Европа за растеж – За радикална промяна във финансирането на ЕС“).

Доклад на групата „de Larosière“ ([ОБ С 318, 23.12.2009 г.](#)).

Европейски парламент, 15 юни 2010 г., Доклад относно финансовата, икономическа и социална криза: препоръки за мерките и инициативите, които трябва да се предприемат (2010/2242 (INI)); докладчик: г-жа Pervenche Berès.

Европейски парламент, 8 март 2010 г., Резолюция относно данъците върху финансови сделки. (2009/2750 (RSP).

Европейски парламент, 8 март 2011 г., Резолюция относно новаторското финансиране на световно и европейско равнище. (2010/2105(INI)); докладчик: г-жа Anni Podimata.

- 3.3.2 Като изтъква отново, че настоящата криза се дължи на финансова криза, която започна през 2007 г., а от 2008 г. се разпространи в сферата на реалната икономика¹⁶, ЕИСК смята, че секторът, който в най-голяма степен е отговорен за тази криза – финансовият – трябва да бъде призован да допринесе в същата степен за нейното преодоляване. До днес ангажиментът за подкрепа на финансовия сектор (под формата на финансиране и гаранции) от страна на държавите – членки на ЕС, възлиза на 4 600 милиарда евро или 39% от БВП на ЕС-27 през 2009 г. Това е принос, който сериозно влоши състоянието на публичните финанси на някои от държавите – членки на ЕС, което предизвика опасна криза в еврозоната¹⁷.
- 3.4 В този контекст предложението за данъчно облагане на финансовите сделки се вписва в предприета от Комисията линия на действие чрез преразглеждане на основните директиви в сектора на пазарите на ценни книжа, чиято цел е да гарантира по-добро регламентиране и прозрачност на финансовите пазари¹⁸, за което ЕИСК многократно призовава в своите документи.
- 3.5 Вече два пъти ЕИСК изрази положителното си становище относно въвеждането на данък върху финансовите сделки: както със становището по собствена инициатива от 15.7.2010 г. (вж. бележка под линия № 2), така и със становището от 15.6.2011 г. (вж. бележка под линия № 2).
- 3.5.1 Според ЕИСК с предложението на Комисията COM(2011) 594 final се въвежда европейска система за облагане на финансовите сделки, която е в съответствие с общите насоки на предложенията, разгледани в двете предходни становища.
- 3.6 ЕИСК признава значението на основните причини, които накараха Комисията да предложи прилагането на ДФС на европейско равнище:
- увеличаване на данъчните вземания върху финансовите дейности в полза на по-справедлив принос на тези дейности за публичния бюджет на Съюза и за бюджетите на държавите членки;
 - промяна на поведението на финансовите оператори, като се намали обемът на високочестотните и нисколатентни финансови операции (*high frequency and low latency trading*);

16 Становище относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Засилване на координацията на икономическата политика за стабилност, растеж и работни места – инструменти за по-силно икономическо управление на ЕС“, [ОВ С 107, 6.4.2011 г.](#)

17 Европейска комисия, Брюксел, 28 септември 2011 г., SEC(2011) 1103 final, Работен документ на службите на Комисията – *Обобщение на оценката на въздействието, която придружава документа „Предложение за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО“.*

18 Брюксел, 20 октомври 2011 г., COM(2011) 656 final, „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на финансови инструменти и за отмяна на Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета“.

Брюксел, 20 октомври 2011 г., COM(2011) 652 final, „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Регламент [EMIR] относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на трансакции“.

→ хармонизиране на ДФС на отделните държави членки посредством определянето на две минимални ставки (0,1 % за облигации и акции; 0,01 % за деривати).

3.6.1 Що се отнася до приноса за бюджета на Съюза и на държавите членки, икономическата криза и неотдавнашната криза с държавните дългове изискват политики, които са в състояние да възобновят икономическото развитие в контекст на все по-строги ограничения за публичния бюджет. Въвеждането на ДФС би допринесло за новата система от собствени ресурси на бюджета на ЕС и по този начин би позволило да се намалят значително вноските на държавите членки, което ще даде възможност за оздравяване на националните бюджети. Според оценки на Комисията през 2020 г. новите собствени ресурси биха могли да съответстват на около половината от бюджета на ЕС, а дялът на вноските на държавите членки въз основа на брутният национален доход ще намалее с една трета спрямо настоящата квота, която надхвърля три четвърти.

3.6.1.1 Както вече беше изтъкнато, прилагането на ДФС би било основано и на мотиви, свързани със справедливостта. През последните години финансовата система беше облагодетелствана от намалено данъчно облагане поради фискалното предимство в размер на около 18 милиарда евро годишно, произтичащо от освобождаването на финансовите услуги от заплащане на ДДС.

3.6.1.2 В този контекст ЕИСК вече изрази одобрението си относно предложението на Комисията да промени системата на данъчно облагане, като увеличи относителния принос на финансовия сектор. Поради тази причина ЕИСК смята, че предложението на Комисията представлява развитие в желаната посока.

3.6.2 Що се отнася до възможността посредством ДФС да може да се намали обемът на финансовите сделки с висок риск и висока променливост, трябва да се обърне внимание на категорията финансови сделки, която в най-голяма степен трябва да бъде засегната от предложението. Посредством изключително напреднали компютърни технологии, високочестотните и нисколатентни финансови операции използват сложни математически алгоритми, с които за части от секундата могат да се анализират данните от пазара, като се прилагат съответните стратегии за действие на финансовите пазари (количество, цена, време, място на трейдърите, ордери за покупка/продажба) и по този начин се намалява времето на латентност (изчислявана в микросекунди – „милионна част от секундата“). Чрез тези операции операторът е в състояние да предостави „предварителен“ отговор на пазарите, като генерира операции на покупка и продажба, които приключват в рамките на няколко десетки от секундата. Тази категория сделки вече се обозначава и като „компютърна търговия с вътрешна информация“¹⁹.

19

Schulmeister, S., (2011 г.), цитиран по-горе.

The New York Times, 23.7.2011 г., *Stock Traders Find Speed Pays, in Milliseconds* („Търговците на борсата откриват скоростни облаги – в милисекунди“). Duhigg, C.

- 3.6.2.1 Подобни операции достигнаха дял от търговията, който на различните финансови пазари на ЕС варира от 13% до 40%. В Съединените щати само за четири години (от 2004 г. до 2009 г.) обемът на високочестотните финансови операции се увеличи от 30% на 70%²⁰.
- 3.6.2.2 Тези операции представляват сделки, които са напълно откъснати от нормалното функциониране на реалната икономика и които освен това могат да източат ликвидността на цялата икономическа система, като по този начин отслабват нейната устойчивост, която се разбира като способност на системата да устои на стрес, произтичащ от критични фази²¹.
- 3.6.2.3 В резултат на нарастването на разходите по сделките, прилагането на ДФС би имало отрицателно въздействие върху високочестотната търговия, което произтича от кумулативния ефект на прилагането на данъка. Намаленият обем на високочестотните сделки би благоприятствал дейността на финансовите институции, насочена към традиционните финансови дейности на кредитното посредничество, с несъмнени ползи за оператори като малките и средните предприятия, които днес страдат от сериозна криза на ликвидност.
- 3.6.2.4 Действащите вече системи за данъчно облагане на финансовите сделки показва възможността за намаляване на обемите на търговията и променливостта на цените на ценните книжа, като по този начин позволиха намаляване на премиите за риска; следователно имаме основания да смятаме, че въвеждането на ДФС на европейско равнище ще доведе до промяна в тенденциите и при тази категория „непродуктивни“ сделки.
- 3.6.3 Що се отнася до целта за фискално хармонизиране, досега десет държави – членки на ЕС, вече са въвели различни форми на данък върху финансовите дейности и сделки (Белгия, Кипър, Франция, Финландия, Гърция, Ирландия, Италия, Румъния, Полша и Обединеното кралство). Тези държави ще бъдат приканени да адаптират своето национално законодателство спрямо това на ЕС (т.е., наред с останалите евентуални изисквания, да прилагат минимална ставка и да хармонизират данъчната основа в съответствие с разпоредбите на ЕС). С цел правилното функциониране на вътрешния пазар, въвеждането на ДФС би позволило да се даде предимство на по-ефективните финансови пазари, като се предотвратят нарушения, предизвикани от фискални правила, установени едностранно от държавите членки.

20

Европейска комисия, 8 декември 2010 г., обществена консултация на тема *Review of the Markets in Financial Instrument Directive (MiFID)* („Преглед на директивата за пазарите на финансови инструменти“), генерална дирекция „Вътрешен пазар и услуги“.

Европейска комисия, 20 октомври 2010 г., SEC(2011) 1226 final, Работен документ на службите на Комисията. Оценка на въздействието, придружаваща документа „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на финансови инструменти“ (преработен текст) и „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно пазарите на финансови инструменти“.

Австрийски институт за икономически изследвания, 2011 г., цитиран по-горе.

21

Persaud, A., 14 октомври 2011 г., *La Tobin Tax? Si può fare* („Данъкът Tobin? Той е възможен“) (www.lavoce.info).

4. Специфични бележки

- 4.1 Комисията изготви оценка на въздействието от въвеждането на ДФС във връзка с дългосрочните последици върху brutния вътрешен продукт (БВП) между -0,17% (при ставка в размер на 0,01%) и -1,76% (при ставка в размер на 0,1%) при един изключително строг сценарий, в рамките на който не са отчетени някои „смекчаващи“ въздействия, като например изключването на първичния пазар, изключването на сделки, в които участва поне един нефинансов оператор и последиците за другите макроикономически променливи. Според Комисията, ако бъдат взети предвид и „смекчаващите“ въздействия, максималният ефект върху БВП би се променил от -1,76% на -0,53%. Що се отнася до последиците върху заетостта, изчислено е, че те биха били между -0,03% (при ставка в размер на 0,01%) и -0,20% (при ставка в размер на 0,1%).
- 4.2 В действителност, ако дългосрочните последици за БВП от въвеждането на ДФС се добавят към тези, свързани с: по-доброто функциониране на финансовите пазари в резултат на тяхното по-голямо стабилизиране; пренасочването на инвестициите към реалната икономика; политиките за регулиране, които могат да подобрят ефективността, ефикасността и прозрачността на пазарите; както и фискалната консолидация на държавите членки, произтичаща от по-голяма наличност на ресурси; то би могло да се определи общо положително въздействие по отношение на промяната в БВП, възлизащо на 0,25%²².
- 4.3 ЕИСК счита, че оценката на въздействието, която придружава предложението на Комисията, не е достатъчна, и поради тази причина смята за целесъобразно Комисията да извърши допълнително проучване на тази оценка, така че да представи по-задълбочено въздействието на самото предложение.
- 4.3.1 ЕИСК смята, че трябва да бъдат разгледани: някои последици, които са споменати в настоящото становище, но не бяха взети предвид в оценката на въздействието на Комисията; някои обяснения на хипотезите, направени в оценката на въздействието на Комисията (например еластичността на търсенето на финансови продукти, обект на ДФС); последиците от евентуалното прехвърляне на тежестта върху потребителите и предприятията; както и последиците от въвеждането на ДФС върху заетостта във финансовия сектор на държавите – членки на ЕС.

22

Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012 г., цитирани по-горе.

- 4.4 ЕИСК смята, че въвеждането на ДФС трябва да се извърши с подходящите средства, които да неутрализират или поне да намалят рисковете и съответните разходи. Сред рисковете, които според ЕИСК трябва да бъдат взети предвид, са: евентуалното прехвърляне на данъка върху цената на кредитите за предприятията и потребителите; намаляването на доходността на пенсионните фондове; делокализацията на финансовите инвестиции; повишаването на разходите на предприятията за хеджиране (подсигуряване срещу промени в цените на суровините и валутите); въздействието на данъка върху печалбите на финансовия сектор и върху държавите членки, в които този сектор има значителен дял; последиците за икономиката, като се има предвид, че въвеждането на данъка ще стане в икономическа фаза, в която преобладават елементи на рецесия.
- 4.5 ЕИСК смята обаче, че на тези рискове се противопоставят много по-съществени възможности и ползи. С облагането на краткосрочните инвестиции ДФС ще доведе до нарастване на търсенето на средносрочни и дългосрочни инвестиции, типични за финансирането на предприятията и държавите. Всичко това ще се преобразува в по-голяма ликвидност на пазарите и по този начин ще допринесе за подобряване на положението на предприятия, семейства и държавни дългове. От особено значение ще бъде стабилизирането на пазарите на деривати. В действителност, предвид характеристиките на тези продукти, следва да бъде оказано значително въздействие върху броя на извършваните сделки, което ще доведе до възпиране на разпространението на продукти, които до голяма степен са отговорни за кризата на финансовите пазари и световната икономика през последните години.
- 4.6 Възможното допълнително облагане на пенсионните фондове, предизвикано от въвеждането на ДФС, би било незначително, като се имат предвид начините за осъществяване на инвестициите и тяхната типология; освен това евентуалната преоценка на типичните активи на пенсионните фондове (инвестиции с по-малка променливост) може да компенсира и надхвърли евентуалните намаления на доходността, дължащи се на прилагането на данъка. Все пак ЕИСК смята, че с оглед неутрализирането или намаляването на последиците за пенсионните фондове би могла да се прецени възможността за намаляване на ставките или за някои форми на освобождаване за този сектор.
- 4.7 Приложното поле и ставките на ДФС са определени, като се има предвид целта за ограничаване на отрицателните последици на делокализацията – извън ЕС – на инвестициите и на финансовите фондове. Тази необходимост, в контекст, в който вече не се разглежда прилагане на данъка в глобален мащаб, беше изтъкната и от ЕИСК.

- 4.7.1 Що се отнася до приложното поле на ДФС, възприемането на принципа на установяване (или териториалност) означава, че финансовите институции от трети страни, установени в ЕС, също ще бъдат облагани с този данък, което води и до по-широк спектър на приложимост. Самото определение за териториалност на финансовите институции, за целите на определянето на държавата членка, която събира данъка, предоставя добра възможност за свеждане до минимум на случаите на отклоняване от данъчно облагане.
- 4.7.2 За да се неутрализират допълнително последиците, свързани с делокализацията на финансовите сделки, ЕИСК подкрепя предложението на Европейския парламент да се въведе принципът на място на емитиране (*issuance principle*), въз основа на който данъкът се прилага (под формата на гербов налог – *stamp duty*) за всички онези сделки, които включват финансови инструменти, емитирани от юридически лица, регистрирани в ЕС²³.
- 4.7.3 Що се отнася до прилагането на ставките, въпреки че в становището, прието през 2010 г. (вж. бележка под линия № 2), ЕИСК призовава за прилагане на единна ставка в размер на 0,05%, Комитетът изразява съгласие, че прилагането на две ставки – така, както предлага Комисията – би намалило риска от делокализация на пазарите и гарантирало подходящи ресурси за бюджетите на Съюза и на държавите членки.
- 4.7.4 Освен това ЕИСК припомня, че там, където въвеждането на ДФС е извършено с особено внимание към неговото управление, към данъчната основа и към прилагането на ставката, са постигнати положителни резултати по отношение на данъчните приходи, без да се застрашава икономическият растеж, като например в Южна Корея, Хонг Конг, Индия, Бразилия, Тайван, Южна Африка²⁴.
- 4.8 Изключването на първичния пазар от сферата на данъчното облагане свежда до минимум последиците от ДФС върху разходите за финансиране на реалните дейности, като ги ограничава до непреки въздействия, дължащи се на евентуалната по-ниска ликвидност, която този данък може да предизвика за ценните книжа, търгувани от финансовите институции.

23

В случай че гербовият налог не бъде заплатен от страните по договора за покупка или продажба, то договарът би бил неприложим.

Европейски парламент, Проектодоклад относно предложението за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО. Докладчик: г-жа Anni Podimata (10.2.2012 г.).

24

Griffith-Jones, S., Persaud, A., 2012 г., цитирани по-горе.

- 4.9 Като се прилага също за сделки с валутни деривати, но не и за спот валутни операции, данъкът би позволил да се интервенира по значителна част от спекулативните операции, които се извършват на валутните пазари²⁵. Евентуалното включване на спот валутните операции в приложното поле на ДФС няма да представлява нито действително ограничаване на свободата на движение на капиталите (като се имат предвид и предвидените ставки), нито нарушаване на съответните разпоредби на Договора от Лисабон (*Leading Group on Innovating Financing for Development* – Водеща група за иновации във финансирането за развитие, Париж, юни 2010 г.).
- 4.10 Както ЕИСК вече отбеляза (становище, прието през 2011 г. – вж. бележка под линия № 2) ДФС и ДФД не са алтернативни системи за данъчно облагане. ДФС засяга по същество краткосрочните сделки, а ДФД – всички финансови дейности (следователно и търговията на първичния пазар). Въвеждането на ДФС не пречи на прилагането и на европейска система за ДФД, по-специално след като основната цел е „справедливо и съществено участие на финансовия сектор в оздравяването на публичните финанси“ (становище от 2010 г., вж. бележка под линия № 2) и хармонизирането на данъчното облагане на финансовите дейности с цел укрепване на единния пазар. Освен това прилагането на европейска система на данъчно облагане на финансовите сделки само по себе си засилва необходимостта от по-голямо уеднаквяване в облагането на отделните държави членки на финансовите дейности като цяло.
- 4.10.1 ДФС оказва нарастващо въздействие върху разпределението както поради използването в по-голяма степен на услуги, предоставяни от финансовия сектор от страна на субектите с високи доходи, така и поради липсата на преки разходи за семействата и нефинансовите предприятия, дължаща се на факта, че данъкът не се прилага за свързаните дейности по заемане и вземане назаем. Отражение върху тези сделки биха оказали единствено евентуалните непреки разходи, произтичащи от по-ниската ликвидност на дейностите, извършвани от финансовите институции.

25

Именно валутните сделки са вида сделки, поради които този данък беше предложен от J. Tobin. Tobin, J., 1978 г., *A Proposal for International Monetary Reform* (Предложение за международна парична реформа). Изказване на председателя на Източната икономическа асоциация проф. Tobin на конференция през 1978 г. Wash. D.C., Cowles Foundation Paper – препечатано за *Eastern Economic Journal*, 4(3-4) юли-октомври 1978 г.

- 4.11 Системата за събиране на данъка е проста и има много ниски разходи за операциите, които се извършват на пазарите, и като цяло за регистрираните сделки. Това изтъква необходимостта да се разширят задълженията за регистриране на финансовите операции, като се включат извънборсовите операции („*over the counter*“), които са представени от нестандартизирани продукти, търгувани на т. нар. извънборсови пазари на деривати, договаряни двустранно между две страни.

Брюксел, 29 март 2012 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson

*

* *

NB: Следва приложение.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Фигура 1. Предимството на трийсетхилядната от секундата

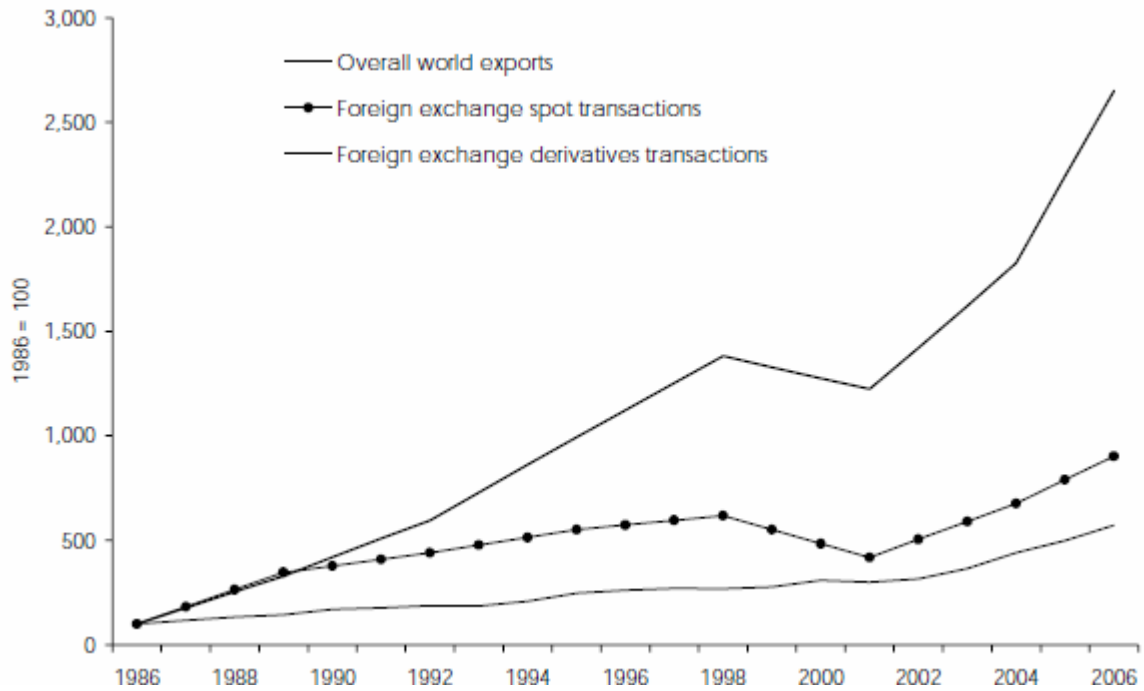
The Thirty-Millisecond Advantage

In high-frequency trading, computers buy and sell stocks lightning fast. Some marketplaces, like Nasdaq, often offer such traders a peek at orders for 30 milliseconds — 0.03 seconds — before they are shown to everyone else. This allows traders to profit by very quickly trading shares they know will soon be in high demand. Each trade earns pennies, sometimes millions of times a day.

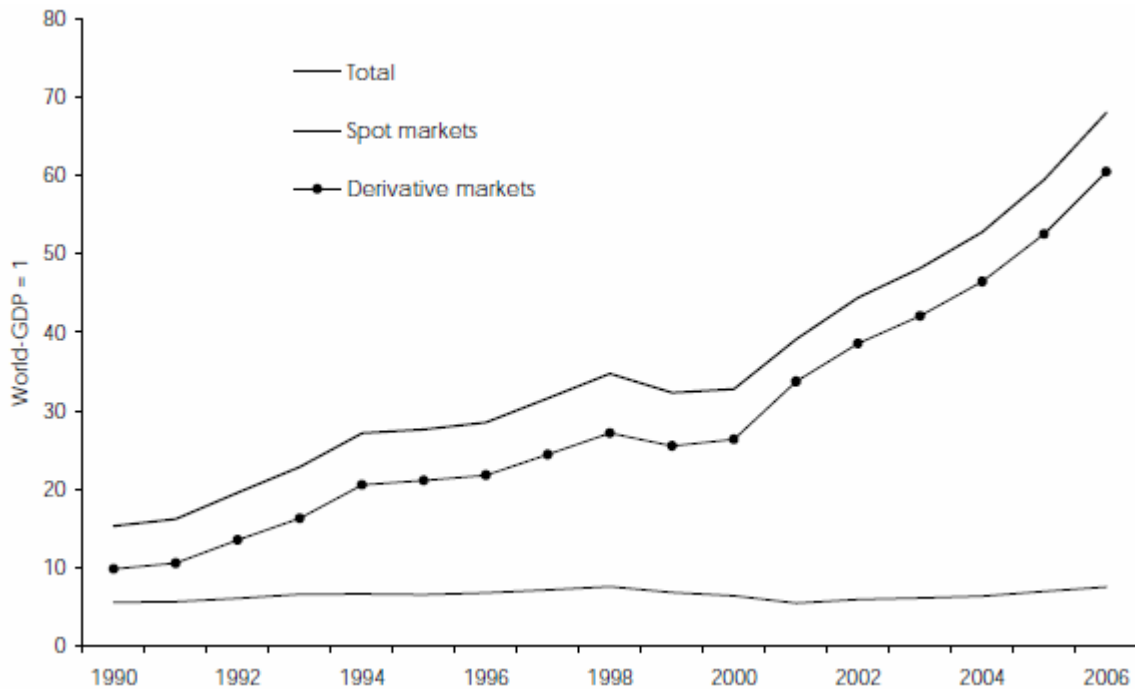
The New York Times, 23.7.2011 г., *Stock Traders Find Speed Pays, in Milliseconds* („Търговците на борсата откриват скоростни облаги, в милисекунди“). Duhigg, C.
<http://www.nytimes.com/2009/07/24/business/24trading.html>.

Фигура 2. Развитие на световната търговия: износ на стоки и услуги / финансови сделки на спот пазара / сделки с деривати

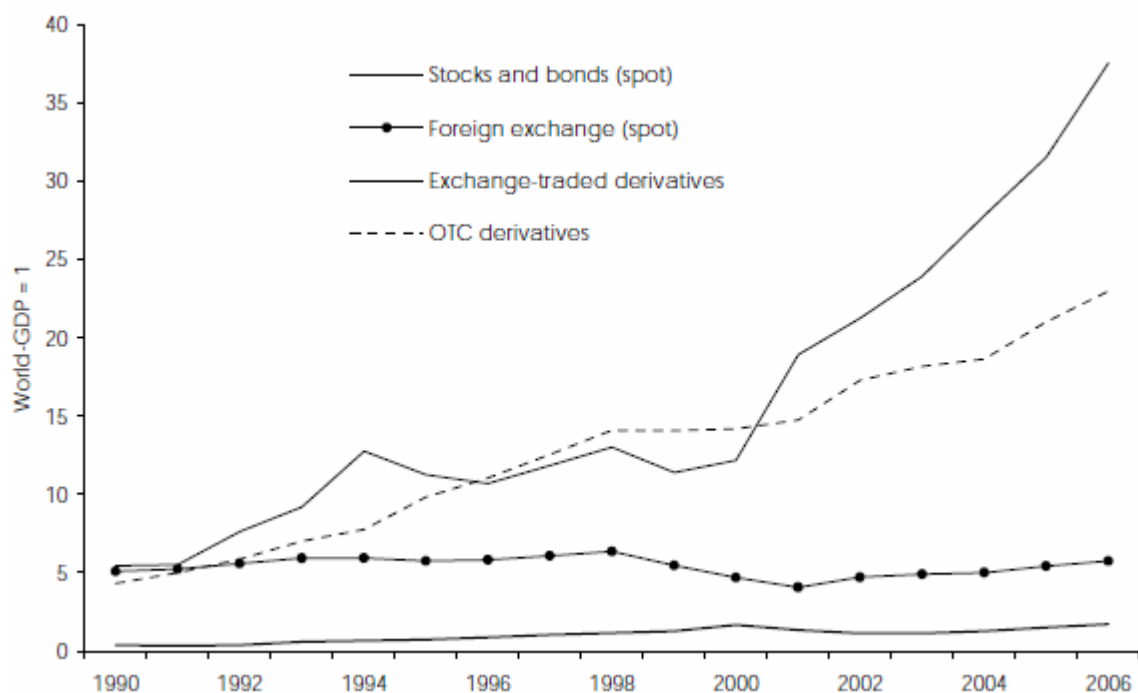
Източник: *Austrian Institute of Economic Research, 2008 г., цитиран по-горе.*

Фигура 3. Развитие на финансовите сделки на световно равнище (представено чрез стойностите на световния БВП)

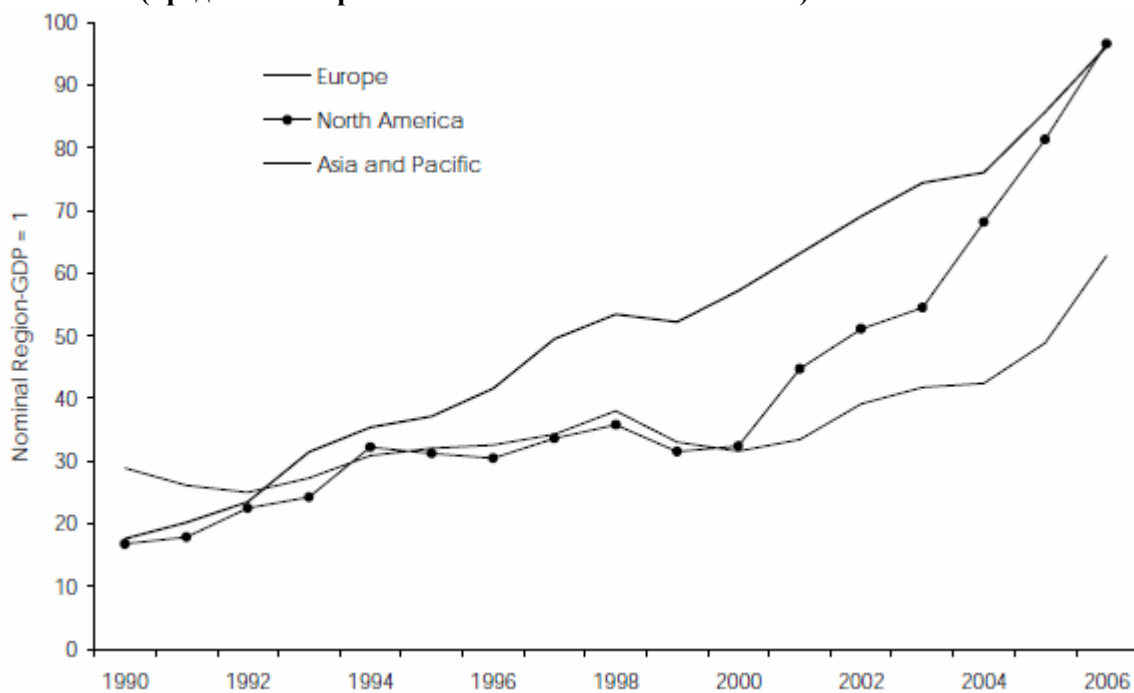
Източник: *Austrian Institute of Economic Research, 2008 г., цитиран по-горе.*

Фигура 4. Развитие на трите основни типа финансови сделки на световно равнище (представено чрез стойностите на световния БВП)

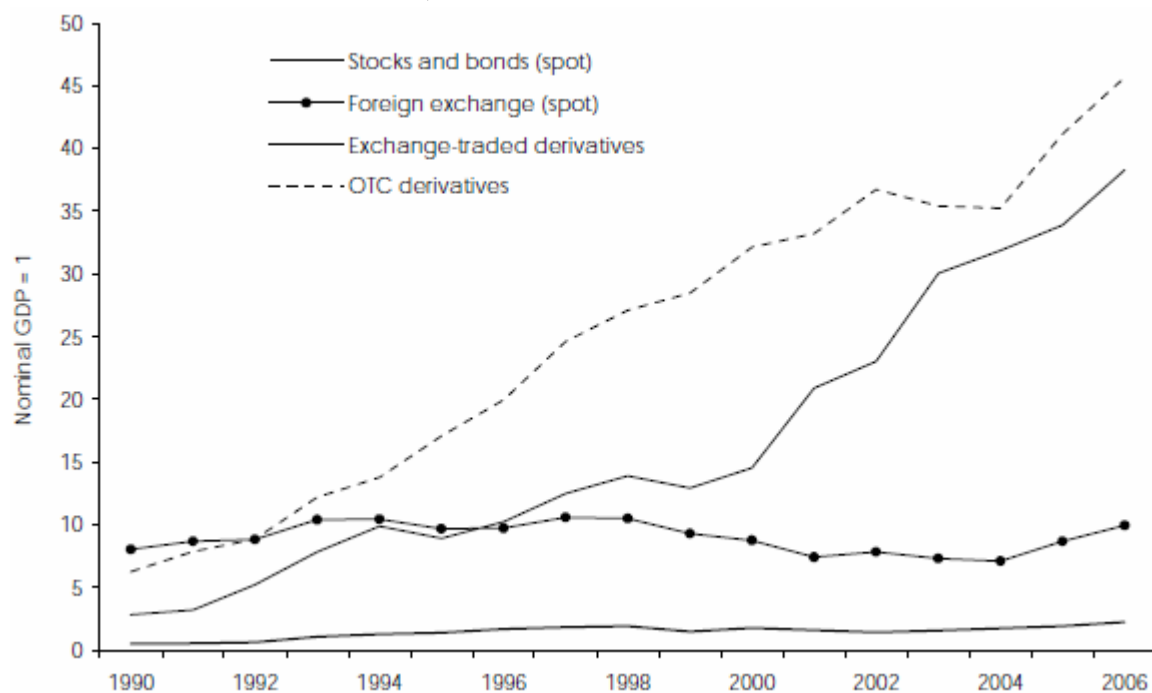
Източник: Austrian Institute of Economic Research, 2008 г., цитиран по-горе.

Фигура 5. Развитие на финансовите сделки по регионални макрорайони (представено чрез стойностите на световния БВП)

Източник: Austrian Institute of Economic Research, 2008 г., цитиран по-горе.

Фигура 6. Развитие на основните типове финансови сделки в Европа (представено чрез стойностите на БВП)

Източник: Austrian Institute of Economic Research, 2008 г., цитиран по-горе.

*

* *

ПРИЛОЖЕНИЕ
КЪМ
СТАНОВИЩЕТО

на Европейския икономически и социален комитет

Следните изменения бяха отхвърлени по време на разискванията, но получиха поне една четвърт от подадените гласове:

След параграф 1.1 се създава нов параграф 1.2:

„Комитетът обаче изразява сериозни опасения относно негативното въздействие, което този данък може да окаже върху растежа и заетостта, както се посочва в оценката на въздействието на Европейската комисия. Той е обезпокоен и от риска от негативно отражение и извън финансовия сектор, по-специално по отношение на достъпа до капитал на малките и средните предприятия и земеделските производители, както и на увеличението на разходите за вземащите кредити и плащащите пенсионни осигуровки. Предложеният данък също така има вероятност да отслаби покупателната способност на домакинствата с ниски доходи“

Изложение на мотивите

Ще бъдат изложени на заседанието.

Изменението беше поставено на гласуване и отхвърлено с 93 гласа „за“, 143 гласа „против“ и 11 гласа „въздържал се“.

Параграф 1.10 се изменя, както следва:

„ЕИСК подчертава необходимостта от внимателно управление на отрицателните макро- и микроикономически последици, произтичащи от законодателното прилагане на ДФС, като се неутрализират или поне се намалят свързаните с него рискове и съответните разходи. В тази връзка е важно да се отбележи, че различните дялове на финансовия сектор в общата икономика на всяка държава членка показват, че тежестта на този данък може да не бъде разпределена равномерно сред държавите членки. Поради тази причина ЕИСК смята, че за да бъдат компенсирани най-съществените отрицателни последици, които прилагането на ДФС би могло да донесе за реалната икономика, би било необходимо да се прецени въвеждането на подходящи компенсаторни механизми.“

Изложение на мотивите

Факт е, че финансовият сектор има различна икономическа тежест спрямо общата икономика във всяка държава членка. Ето защо е целесъобразно ЕИСК да отчете този факт.

Изменението беше поставено на гласуване и отхвърлено с 86 гласа „за“, 137 гласа „против“ и 15 гласа „въздържал се“.

Параграф 3.3.2 се изменя, както следва:

„Като изтъква отново, че настоящата криза се дължи на финансова криза, която започна през 2007 г., а от 2008 г. се разпространи в сферата на реалната икономика²⁶, ЕИСК смята, че, наред с политическата класа, секторът, който в най-голяма степен е отговорен за тази криза – финансовият – трябва да бъде призован да допринесе в същата степен за нейното преодоляване. До днес ангажиментът за подкрепа на финансовия сектор (под формата на финансиране и гаранции) от страна на държавите – членки на ЕС, възлиза на 4 600 милиарда евро или 39% от БВП на ЕС-27 през 2009 г. Това е принос, който сериозно влоши състоянието на публичните финанси на някои от държавите – членки на ЕС, което предизвика опасна криза в еврозоната²⁷.“

Изложение на мотивите

Когато става дума за отговорността за кризата, не можем да пренебрегваме ролята на политиките – ясно е, че техните безотговорни действия в продължение на много години допринесоха значително за кризата в много държави.

Изменението беше поставено на гласуване и отхвърлено със 72 гласа „за“, 154 гласа „против“ и 15 гласа „въздържал се“.

²⁶ Становище относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Засилване на координацията на икономическата политика за стабилност, растеж и работни места – инструменти за по-силно икономическо управление на ЕС“, [ОВ С 107, 6.4.2011 г.](#)

²⁷ Европейска комисия, Брюксел, 28 септември 2011 г., SEC(2011) 1103 final, Работен документ на службите на Комисията – Обобщение на оценката на въздействието, която придружава документа „Предложение за директива на Съвета относно обща система на данък върху финансовите сделки и за изменение на Директива 2008/7/ЕО“.

Параграф 4.6 се изменя, както следва:

„~~Възможното~~ Допълнителното облагане на пенсионните фондове, предизвикано от въвеждането на ДФС, може евентуално да се разглежда като ~~би било~~ незначителен данък, като се имат предвид начините за осъществяване на инвестициите и тяхната типология, ~~а освен това~~ евентуалната преоценка на типичните активи на пенсионните фондове (инвестиции с по-малка променливост) наистина ще може да компенсира и надхвърли евентуалните намаления на доходността, дължащи се на прилагането на данъка. Много е вероятно, обаче, този данък да доведе до намаляване на равнището на бъдещите пенсии, което ще засегне в особена степен работниците в онези държави членки, в които фондовете, натрупани в рамките на капиталови пенсионни системи, представляват значителна част от тяхната пенсия. Ето защо ~~Все пак~~ ЕИСК смята, че с оглед неутрализирането или намаляването на последиците, всички трансакции, които включват трансфер (плащане) на вноски в пенсионните фондове и окончателното им изплащане, следва да бъдат напълно освободени от този данък и че следва да се разгледа за пенсионните фондове би могла да се прецени възможността за значително намаляване на ставките или за въвеждане на някои форми на освобождаване на този сектор по отношение на други трансакции.“

Изложение на мотивите

Както се видя от информацията, представена на заседанията на проучвателната група, този данък би могъл да намали бъдещия пенсионен капитал с около 5%. Не е приемливо от морална гледна точка милиони бъдещи европейски пенсионери да бъдат принуждавани по този начин да намаляват размера на и без това ниските си бъдещи пенсии.

Изменението беше поставено на гласуване и отхвърлено с 82 гласа „за“, 142 гласа „против“ и 19 гласа „въздържал се“.

Параграф 4.7.3 се изменя, както следва:

„Що се отнася до прилагането на ставките, въпреки че в становището, прието през 2010 г. (вж. бележка под линия № 2), ЕИСК призовава за прилагане на единна ставка в размер на 0,05%, Комитетът изразява съгласие, че прилагането на две ставки – така, както предлага Комисията – би намалило риска от делокализация на пазарите и гарантирало подходящи ресурси за бюджетите на Съюза и на държавите членки. Все пак ЕИСК счита, че ако този данък обхване само държавите от Европейския съюз и не се прилага в световен мащаб, максималната ставка не следва да надхвърля 0,05%, а евентуалното увеличение на 0,1% (в съответствие с предложението на Комисията) следва да се предприеме едва след няколко години, при условие че бъде направен подробен анализ на икономическите и социалните последици от приетото решение.“

Изложение на мотивите

Няма причина ЕИСК да променя предишната си позиция относно максималната ставка от 0,05%, особено предвид множеството труднопредвидими последици, до които предложеното решение може да доведе.

Изменението беше поставено на гласуване и отхвърлено с 85 гласа „за“, 144 гласа „против“ и 12 гласа „въздържал се“.
